

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 1/4-2-2014

Στα Ιωάννινα και στο γραφείο του Περιφερειάρχη Ηπείρου στις 4 του μηνός Φεβρουαρίου του έτους 2014, ημέρα Τρίτη και ώρα 16.00 συνήλθε σε συνεδρίαση η Εκτελεστική Επιτροπή της Περιφέρειας Ηπείρου (άρθρ.173 Ν.3852/2010), αποτελούμενη από τα παρακάτω μέλη, ως εξής:

- Αλέξανδρος Καχριμάνης, Περιφερειάρχης Ηπείρου, Πρόεδρος
- Τα μέλη:
  1. Βασίλειος Ψαθάς, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Άρτας
  2. Θωμάς Πιτούλης, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Θεσπρωτίας
  3. Τατιάνα (Θεοδώρα) Καλογιάννη, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Ιωαννίνων
  4. Στράτος Ιωάννου, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Πρέβεζας
  5. Νικόλαος Ανατολιωτάκης, Θεματικός Αντιπεριφερειάρχης
  6. Ιωάννης Κατέρης, Θεματικός Αντιπεριφερειάρχης
  7. Νικόλαος Κάτσιος, Θεματικός Αντιπεριφερειάρχης
- Ο Εκτελεστικός Γραμματέας της Περιφέρειας Ηπείρου, κ. Δημήτριος Σιώλος, μέλος χωρίς δικαίωμα ψήφου

Στη συνεδρίαση κλήθηκαν νόμιμα όλα τα μέλη της επιτροπής, με την με αριθ.πρωτ./4287/11-11-2013 πρόσκληση του προέδρου της, προκειμένου να συζητήσουν και αποφασίσουν για τα εξής θέματα ημερήσιας διάταξης:

1. Έγκριση πρακτικών προηγούμενης συνεδρίασης.
2. Συζήτηση και εισήγηση προς την Επιτροπή Διαβούλευσης της Περιφέρειας Ηπείρου, σχετικά με τη Στρατηγική της Περιφέρειας Ηπείρου για την προγραμματική περίοδο 2014-2020.
3. Ενημέρωση για την αναθεώρηση του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων και το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Ηπείρου.

Στη συνεδρίαση παραβρέθηκαν οι:

- Αλέξανδρος Καχριμάνης, Περιφερειάρχης Ηπείρου, Πρόεδρος
- Τα μέλη:
  1. Βασίλειος Ψαθάς, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Άρτας
  2. Θωμάς Πιτούλης, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Θεσπρωτίας
  3. Τατιάνα (Θεοδώρα) Καλογιάννη, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Ιωαννίνων
  4. Στράτος Ιωάννου, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Πρέβεζας
  5. Νικόλαος Ανατολιωτάκης, Θεματικός Αντιπεριφερειάρχης
  6. Ιωάννης Κατέρης, Θεματικός Αντιπεριφερειάρχης
  7. Νικόλαος Κάτσιος, Θεματικός Αντιπεριφερειάρχης
- Ο Εκτελεστικός Γραμματέας της Περιφέρειας Ηπείρου, κ. Δημήτριος Σιώλος, μέλος χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Στη συνεδρίαση χρέη γραμματέα (πρακτικογράφου) άσκησε η υπάλληλος της Περιφέρειας Ηπείρου Βασιλική Μπάρκα, που ορίστηκε με την υπ.αριθ.4070/469/31-1-2011 απόφαση του Περιφερειάρχη Ηπείρου.

Διαπιστώθηκε απαρτία της Επιτροπής και από τον Πρόεδρο κηρύχθηκε η έναρξη της συνεδρίασης.

Σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις έγινε ενημέρωση και επικυρώθηκε το πρακτικό της προηγούμενης συνεδρίασης της Επιτροπής που πραγματοποιήθηκε στις 14-11-2013.

Επίσης, η κ. Καλογιάννη ενημέρωσε τα μέλη της επιτροπής για την αναθεώρηση του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων και το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Ηπείρου.

ΘΕΜΑ 1^ο**Συζήτηση και εισήγηση προς την Επιτροπή Διαβούλευσης της Περιφέρειας Ηπείρου, σχετικά με τη στρατηγική της Περιφέρειας Ηπείρου για την προγραμματική περίοδο 2014-2020**

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Περιφέρειας Ηπείρου, έχοντας υπόψη:

1. Το Ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87/07-06-2010 Τ.Α') Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης.
2. Τον οργανισμό της Περιφέρειας Ηπείρου (Π.Δ. 140/2010 ΦΕΚ 233/27-12-2010 Τ.Α').
3. Τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν.2690/1999 ΦΕΚ 45/9-3-1999 Τ.Α').
4. Το από 19-2-2011 πρακτικό εκλογής Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε. Άρτας.

5. Την με αριθ.6174/206/9-2-2011 απόφαση του Περιφερειάρχη Ηπείρου «Ορισμός Εκτελεστικού Γραμματέα της Περιφέρειας Ηπείρου» (ΦΕΚ 85/5-4-2011 Τ.Υ.Ο.Δ.Δ.).
6. Την με αριθ.21430/1757/6-3-2013 απόφαση του Περιφερειάρχη Ηπείρου «Ορισμός και ανάθεση αρμοδιοτήτων Θεματικών Αντιπεριφερειάρχων της Περιφέρειας Ηπείρου» (ΦΕΚ 130/9-2-2011 Τ.Β').
7. Το πρώτο σχέδιο κειμένου για την συνολική στρατηγική της Περιφέρειας, όπως αυτό παρουσιάστηκε στην συνάντηση εργασίας με εκπροσώπους Γενικών Δ/νσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (REGIO, EMPLOI, AGRI, MARE), της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του ΕΣΠΑ και των Περιφερειών της χώρας.
8. Το κείμενο της 3^{ης} Εγκυκλίου για την κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2014-2020, καθώς και το κείμενο του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020.
9. Τον Πίνακα με την ανάλυση των Θεματικών Στόχων και την ενδεικτική κατανομή ποσών, σύμφωνα με την 3^η Εγκύκλιο Σχεδιασμού του νέου ΕΣΠΑ
10. Ο, τι διατυπώθηκε κατά την διάρκεια της συζήτησης του θέματος.

Αποφασίζει ομόφωνα
(απόφαση 3/4/14-11-2013)

1. Εγκρίνει α) το επισυναπτόμενο πρώτο σχέδιο κειμένου για την συνολική στρατηγική της Περιφέρειας, όπως αυτό παρουσιάστηκε στην συνάντηση εργασίας με εκπροσώπους Γενικών Δ/νσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (REGIO, EMPLOI, AGRI, MARE), της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του ΕΣΠΑ και των Περιφερειών της χώρας και β) τον επισυναπτόμενο Πίνακα με την ανάλυση των Θεματικών Στόχων και την ενδεικτική κατανομή ποσών, σύμφωνα με την 3^η Εγκύκλιο Σχεδιασμού του νέου ΕΣΠΑ.
2. Τη σύγκλιση σε συνεδρίαση της Επιτροπής Διαβούλευσης της Περιφέρειας Ηπείρου, για συζήτηση σχετικά με τη Στρατηγική της Περιφέρειας Ηπείρου για την προγραμματική περίοδο 2014-2020

.....
Το παρόν πρακτικό, αφού συντάχθηκε, διαβάστηκε και βεβαιώθηκε, υπογράφεται ως εξής:

<p style="text-align: center;">Ο Πρόεδρος ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ</p> <p style="text-align: center;">Ο ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΩΛΟΣ</p>	<p style="text-align: center;">Τα μέλη</p> <p>ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΨΑΘΑΣ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ Π.Ε. ΑΡΤΑΣ</p> <p>ΘΩΜΑΣ ΠΙΤΟΥΛΗΣ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΠΕ ΘΕΣΠΡΩΠΙΑΣ</p> <p>ΤΑΤΙΑΝΑ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΠΕ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ</p> <p>ΣΤΡΑΤΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΠΕ ΠΡΕΒΕΖΑΣ</p> <p>ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΩΤΑΚΗΣ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ</p> <p>ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΤΕΡΗΣ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ</p> <p>ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΙΟΣ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ</p>
--	--

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Η Γραμματέας

Βασιλική Μπάρκα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ
για την προγραμματική περίοδο 2014-2020

Αθήνα, 4/2/2014
Συνάντηση εργασίας με ΕΕ, ΕΑΣ, Υπουργεία

Α. Στρατηγική της Περιφέρειας Ηπείρου στην νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ

Η Περιφέρεια Ηπείρου καταλαμβάνει το ΒΔ τμήμα της χώρας, αποτελώντας πύλη εισόδου - εξόδου προς τα Βαλκάνια και την Δυτική Ευρώπη. Περιλαμβάνει 4 Περιφερειακές Ενότητες, έχοντας συνολική έκταση 9.203 τγλμ. Εμφανίζει σημαντικά μικρότερη πληθυσμιακή πυκνότητα από αυτή της χώρας & σε όρους ΑΕΠ θεωρείται η φτωχότερη Περιφέρεια της Ελλάδας. Σύμφωνα με τους βασικούς δείκτες απασχόλησης και ανεργίας υστερεί σε σχέση με τις επιδόσεις σε επίπεδο ΕΕ27, αλλά σε εθνικό επίπεδο παρουσιάζει επιδόσεις που προσεγγίζουν το μέσο επίπεδο της χώρας. Σε κλαδικό επίπεδο τόσο σε επίπεδο χώρας όσο και στην Περιφέρεια καταγράφεται σημαντική συνεισφορά στη συνολική ΑΠΑ της γεωργίας-κτηνοτροφίας, του εμπορίου- τουρισμού και των κατασκευών. Χαρακτηριστικό της αγοράς εργασίας είναι η συγκριτικά υψηλή συγκέντρωση στον πρωτογενή τομέα και η υψηλή συγκέντρωση στον τριτογενή τομέα της οικονομίας με σημαντικά όμως χαμηλότερο ποσοστό σε σχέση με αυτό της χώρας. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια ανέρχεται σε 30.854 επιχειρήσεις, με τζίρο 5.138 εκ.€ και από την διάρθρωση τους προκύπτει 68% να είναι επιχειρήσεις του τριτογενή τομέα, ενώ οι επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα αποτελούν περίπου το 25,4% και του πρωτογενή περίπου το 6,3% του συνόλου των επιχειρήσεων της Περιφέρειας, ενδεικτικό της υπεροχής των επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα, όπως συμβαίνει και στο σύνολο της χώρας. Εντούτοις η συγκέντρωση των επιχειρήσεων στο πρωτογενή κυρίως αλλά και στο δευτερογενή τομέα είναι αναλογικά μεγαλύτερη σε σχέση με αυτή της χώρας, ενδεικτικό και της εξειδίκευσης στον αγροτικό τομέα αλλά και στη μεταποίηση κυρίως αγροτικών προϊόντων. Τα 2/3 των εξαγωγών της είναι τρόφιμα με προϊόντα αιχμής τα ιχθυηρά, τα γαλακτοκομικά, τους νωπούς καρπούς & φρούτα, τα κρέατα και τα ζωντανά ζώα. Η ΕΕ-27 αποτελεί τον βασικό εξαγωγικό εταίρο διαχρονικά για την Ήπειρο. Όσον αφορά στους κλάδους εξειδίκευσης, η βασικότερη δραστηριότητα του πρωτογενή τομέα είναι η κτηνοτροφία (ιδιαίτερα η αιγοπροβατοτροφία) και η πτηνοτροφία αλλά ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι υδατοκαλλιέργειες, όντας η μοναδική περιοχή που συνδυάζει ποικιλία υδάτινων μέσων, πολλά είδη εκτρεφόμενων ψαριών και πολλούς τρόπους και μεθόδους εκτροφής. Φιλοξενεί επιχειρήσεις-μεγάλες μονάδες του κλάδου της θαλάσσιας ιχθυοκαλλιέργειας στην Ελλάδα (ποσοστό 15%) & στις υδατοκαλλιέργειες εσωτερικών νερών κατέχει σταθερά την πρώτη θέση στην χώρα. Η μεγάλη πλειοψηφία των επιχειρήσεων μεταποίησης αφορούν στον κλάδο της βιομηχανίας τροφίμων (κυρίως μεταποίηση αγροτικών προϊόντων), λειτουργούν 54 βιομηχανίες και βιοτεχνίες επεξεργασίας γάλακτος συνολικής δυναμικότητας 805 τόνων την ημέρα, με πλέον δυναμικά προϊόντα τα γαλακτοκομικά. Η Ήπειρος διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα τόσο ως προς τις παραδοσιακές μέχρι πρότινος τουριστικές δραστηριότητες όσο και από πλευράς πρωτογενούς τουριστικής προσφοράς, που μέχρι σήμερα δεν έχουν αξιοποιηθεί σε ικανοποιητικό βαθμό. Διαθέτει εξαιρετικά συγκριτικά πλεονεκτήματα με σημαντικό αριθμό περιβαλλοντικά ευαίσθητων αξιολογών ή και προστατευόμενων περιοχών, με υψηλή οικολογική και αισθητική αξία.

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ

Η Περιφέρεια Ηπείρου αποτελεί μία από τις σημαντικότερες Περιφέρειες της χώρας στην παραγωγή ερευνητικής δραστηριότητας καθώς χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη σημαντικού αριθμού ερευνητικών και εκπαιδευτικών υποδομών. Ωστόσο, ο τομέας δεν παρουσιάζει την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα, με βάση τις ανεπτυγμένες υποδομές και τις δαπάνες που γίνονται για Έρευνα και Καινοτομία στην Περιφέρεια. Επίσης αποτελεί μία εκ των

σημαντικότερων Περιφερειών της χώρας σε δαπάνες για έρευνα και καινοτομία ως ποσοστό του ΑΕΠ. Στη συντριπτική της πλειοψηφία, η ερευνητική δραστηριότητα διεξάγεται στα ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα (82%) , ενώ ο επιχειρηματικός τομέας διεξάγει το 3% της έρευνας. Παρατηρείται αύξηση των ερευνητικών κέντρων της Περιφέρειας (από 1,05% στο 5,6%) και αντίστοιχα αύξηση της συμμετοχής των ερευνητικών κέντρων στην ερευνητική δραστηριότητα της. Οι εκπαιδευτικές επιδόσεις του πληθυσμού κυμαίνονται στο μέσο όρο των επιδόσεων της χώρας καταδεικνύοντας και την δυναμική του μορφωτικού επιπέδου του ανθρώπινου δυναμικού. Καταγράφονται ικανοποιητικές επιδόσεις σε εθνικό επίπεδο, αναφορικά με τους ανθρώπινους πόρους για την Επιστήμη και Τεχνολογία, αποτελεί μία από τις Περιφέρειες με τον μεγαλύτερο αριθμό ερευνητών και απασχολουμένων σε τομείς έρευνας και καινοτομίας, ενώ ως % επί του συνολικού εργατικού δυναμικού και της συνολικής απασχόλησης ξεπερνά τον εθνικό και τον κοινοτικό μέσο όρο.

SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ

Με βάση την υπάρχουσα κατάσταση, η οποία αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, εξάγονται βασικά συμπεράσματα με στοιχεία τα οποία έχουν την δυνατότητα να μετατραπούν σε ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και πιθανές αναπτυξιακές λύσεις:

ΕΡΕΥΝΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ: Η Ήπειρος δεν είναι μια καινοτόμος Περιφέρεια με βάση τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές, μάλλον το αντίθετο, αλλά είναι μια Περιφέρεια όπου η συσχέτιση ανάμεσα στα πολλά και ισχυρά ακαδημαϊκά της ιδρύματα / ερευνητικά ινστιτούτα και τον ιδιωτικό τομέα / την βιομηχανία / την μεταποίηση, είναι πολύ μικρή έως ανύπαρκτη. Παρόλα αυτά και οι δύο χώροι υπάρχουν και εργάζονται ικανοποιητικά. Ο χώρος της υγείας, ο οποίος χαρακτηρίζεται από πετυχημένες υποδομές και ανθρώπους, δεν έχει εξωτερικεύσει ακόμη τις δυνατότητές του. Οι ιδιαίτερες κλιματολογικές συνθήκες της Ηπείρου δίνουν τη δυνατότητα για την διερεύνηση δεκάδων δυνατοτήτων ανάπτυξης νέων προϊόντων τόσο στον τομέα των φυτικών προϊόντων όσο και της κτηνοτροφίας. Η έρευνα & η ανάπτυξη νέων ιδεών και υπηρεσιών μπορεί να υποβοηθηθεί στην περίπτωση της διασύνδεσης τουρισμού - πολιτισμού, περιβάλλοντος και δημιουργικής βιομηχανίας φτιάχνοντας με αυτό τον τρόπο ένα νέο πλέγμα προϊόντων της βιομηχανίας της εμπειρίας στην Ήπειρο. Η έρευνα των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων δεν έχει αποδώσει τόσο για την Περιφέρεια, όμως ο ακαδημαϊκός κόσμος γνωρίζει λύσεις προβλημάτων και ιδέες μέσα από τα ίδια του τα δίκτυα οι οποίες μπορούν να έρθουν στην επιφάνεια μέσα από απλές ενέργειες συνάντησης των ερευνητών με τους επιχειρηματίες και την παραγωγή. (Οι λύσεις ή οι συνεργασίες δεν βρίσκονται πάντοτε στην πόλη ή στη περιφέρεια που ζούμε και επιχειρούμε. Ο Ελληνικός Ερευνητικός και Ακαδημαϊκός ιστός είναι απλωμένος παντού και σε πολλές περιπτώσεις περισσότερο διαθέσιμος από ότι φανταζόμαστε).

ΥΠΟΔΟΜΕΣ, ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ, ΤΠΕ: Οι επιδόσεις της Περιφέρειας στην καινοτομία σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό και με την ικανότητα των επιχειρήσεων να αναγνωρίζουν την σημασία και αξία νέων εξωτερικών πληροφοριών, να τις αφομοιώνουν και να τις εφαρμόζουν για την ανάπτυξη καινοτομιών. Η ενίσχυση της νέας και νεανικής επιχειρηματικότητας σε όλους τους τομείς - αλλά ιδιαίτερα στους χώρους των νέων τεχνολογιών και ιδιαίτερα της πληροφορικής, όπου υπάρχει εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό - εμφανίζεται σημαντική. Στον πρωτογενή τομέα η εκπαίδευση παρατηρείται πιο σπάνια, θέμα προς επίλυση και υποβοήθηση. Άλλο στοιχείο εφαρμογών της πληροφορικής και νέων σχετικών επιχειρήσεων είναι η ανάλυση των αναγκών των πόλεων και η ανάπτυξη ή η εφαρμογή νέων έξυπνων συστημάτων που υποβοηθούν τον πολίτη

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ: το Παρατηρητήριο Περιφερειακής Καινοτομίας ταξινομεί την Ήπειρο στην ομάδα Περιφερειών που στηρίζονται σε παραδοσιακούς τομείς παραγωγής, με δυνατότητες καινοτομίας των τοπικών προϊόντων.

Ο πρωτογενής τομέας (παραγωγή και μεταποίηση) - μαζί με τον κλάδο των χημικών και πλαστικών - είναι οι κλάδοι που με τις ραγδαίες τους αυξήσεις (ανεξάρτητα από το μέγεθός τους) οδήγησαν την Ήπειρο σε σχεδόν ισοσκελισμό του εμπορικού της ισοζυγίου το 2012. Παρά την μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα την περίοδο 2010-2012 κάποιες επιχειρήσεις και ιδιαίτερα οι ιχθυοκαλλιέργειες, προχωρήσανε σε αύξηση των πωλήσεων και των εξαγωγών. Ο τουρισμός αποτελεί χώρο εξειδίκευσης αλλά και ευκαιρίας για την Περιφέρεια, με τις εναλλακτικές μορφές να έχουν πολλές ευκαιρίες ανάπτυξης.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: Η ανάπτυξη δεν μπορεί παρά να είναι βιώσιμη, ειδάλλως δεν διαρκεί. Επίσης πρέπει να επουλώνει τις πληγές που έχει δημιουργήσει και να προετοιμάζει το αύριο με έναν πιο φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο. Η εφαρμογή καθαρών τεχνολογιών στον πρωτογενή τομέα και συγκεκριμένα στην κτηνοτροφία για προστασία και αναγέννηση του περιβάλλοντος είναι υποχρεωτική. Η εξοικονόμηση ενέργειας τόσο στον τουρισμό όσο και στις καλλιέργειες είναι θετικές πολιτικές επιλογές. Οι καθαρές τεχνολογίες και οι εφαρμογές τους, αποτελούν από μόνες τους επιχειρηματική νησίδα η οποία μπορεί να εξελιχθεί, με την ανάλογη υποστήριξη, σε επιχειρηματικό κλάδο.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Όσον αφορά στην έξυπνη εξειδίκευση – αναγκαία προϋπόθεση της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 - (υποστήριξη μέτρων και δράσεων οι οποίες θα εξυπηρετούν ξεκάθαρους αναπτυξιακούς σκοπούς τονίζοντας τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, ισχυροποιώντας τις υποδομές προς όφελος των ανταγωνιστικών κλάδων ή τεχνολογιών, υποβοηθώντας την βιώσιμη ανάπτυξη και ανακαλύπτοντας νέες επιχειρηματικές προκλήσεις) η Ήπειρος, καλούμενη να γυρίσει σελίδα στην οικονομική της ανάπτυξη μαζί με όλους τους οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες που μπορούν να προσφέρουν, στοχεύει σε: κλάδους που προσφέρουν ήδη προστιθέμενη αξία, όπως ο πρωτογενής τομέας και η μεταποίηση του καθώς επίσης και η τουριστική δραστηριότητα, οι οποίοι καλούνται να εκσυγχρονιστούν, να διεθνοποιηθούν και να παράγουν προϊόντα νέα ή παλιά με χαρακτηριστική ποιότητα, έτοιμα για τις διεθνείς αγορές. Παράλληλα, απαιτείται να ενισχυθεί η διάδοση της γνώσης και η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας μέσα από την αναβάθμιση των συσχετιζόμενων με την διάδοση της πληροφορικής υποδομών και την υποβοήθηση της νέας και νεανικής επιχειρηματικότητας με διεθνή ορίζοντα στον χώρο αυτό. Να προωθηθεί η επιχειρηματική ανακάλυψη περισσότερο, τόσο στους παραπάνω αναφερόμενους χώρους, όσο και σε νέους υποσχόμενους, όπως ο χώρος της υγείας και ευεξίας, προσβλέποντας πιο μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα οικονομικά οφέλη.

Η Περιφέρεια, πέρα από την απόφασή της για αναδιοργάνωση της ίδιας για καλύτερες και πιστότερες υπηρεσίες προς τον επενδυτή και τον πολίτη, θέλει να προσελκύσει δυο αρωγούς στην προσπάθεια αυτή: τον ακαδημαϊκό χώρο, που προσφέρει την γνώση αποδεικνύοντας τις ευκαιρίες και τον επιχειρηματικό, ο οποίος καλείται να επενδύσει μέσα από περισσότερο σίγουρες και φιλικές προς τον επιχειρηματία συνθήκες .

Μέσα από την διαδικασία της έξυπνης εξειδίκευσης τέσσερις περιοχές εμφανίζονται:

- Ο Αγροτικός τομέας και η Μεταποίηση (πρωτογενής) των αγροτικών προϊόντων που μπορούν να αποτελέσουν τομέα ανάπτυξης της Περιφέρειας τόσο όσον αφορά την αυτάρκειά της, την κάλυψη αναγκών της υπόλοιπης Ελλάδας αλλά και την υλοποίηση εξαγωγών. Επίσης, μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τον τουριστικό τομέα μέσα από την ολοκληρωμένη ανάπτυξη και παραγωγή τοπικών προϊόντων και γαστρονομίας
- Η βιομηχανία της Εμπειρίας η οποία μπορεί να είναι βασική κινητήρια δύναμη της οικονομίας. Ο τουρισμός απαιτεί ένα ιδιαίτερο είδος πολιτικής για την καινοτομία, που υποστηρίζει την ικανότητα να παράγεται γνώση και προστιθέμενη αξία σε μια βιομηχανία που δεν δημιουργεί την τεχνολογία αλλά τη χρησιμοποιεί. Η Ήπειρος χαρακτηρίζεται από σημαντικό πλούτο γεωγραφικά διατεταγμένων φυσικών και πολιτισμικών χώρων, όπου μπορούν να υποδεχθούν και να ικανοποιήσουν διάφορες

μορφές εναλλακτικού τουρισμού Η χρήση του πολιτιστικού αποθέματος, της υλικής και άυλης κληρονομιάς αλλά και της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας είναι απαραίτητη και συνιστά τομέα παραγωγής πλούτου.

- Η ακαδημαϊκή κοινότητα αποτελεί σημαντικό παράγοντα παραγωγής γνώσης. Ο χώρος της πληροφορικής μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα τόνωσης της νεανικής επιχειρηματικότητας αλλά και κύριο ανασταλτικό παράγοντα στο ισχυρό brain drain που χαρακτηρίζει την Περιφέρεια.
- Η Υγεία και Ευεξία ίσως ο δυσκολότερος κλάδος για να μπορέσει να δικαιολογηθεί ως περιοχή έξυπνης εξειδίκευσης, με ύπαρξη απαραίτητων στοιχείων, ώστε να μπορεί να αναπτύξει μία σημαντική εξειδίκευση στον χώρο αυτό

Οι τέσσερις παραπάνω περιοχές αποτελούν εν δυνάμει μηχανές δημιουργίας προστιθέμενης αξίας, εργασίας, επιχειρηματικότητας και πλούτου. Η εφαρμογή καθαρών (πράσινων) τεχνολογιών είναι απαραίτητη. Η εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού είναι αναγκαία όσο επίσης και η προώθηση της νεανικής επιχειρηματικότητας. Λόγω της γεωγραφικής θέσης της Ηπείρου ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στις διασυνοριακές & διεθνείς διασυνδέσεις ενώ παράλληλα να τονωθούν οι έξυπνες μεταφορές και η ανάπτυξη υπηρεσιών και χώρων logistics.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Η Περιφέρεια επικεντρώνει τις προσπάθειές της για:

- Παραγωγή τυποποιημένων αγροτικών προϊόντων ειδικής αναφοράς, ποιοτικών - βιολογικών-πιστοποιημένων - ανταγωνιστικών.
- Διεκδίκηση μεριδίου αγοράς με συντονισμένο marketing της επωνυμίας «Ηπειρωτικά Προϊόντα» (brand name).
- Δημιουργία βιοτεχνικών μονάδων με εξαγωγικό προσανατολισμό και έμφαση στη διαφορετικότητα και την καινοτομία.
- Ενιαία, ολοκληρωμένη διαχείριση και προβολή του τουριστικού προορισμού «Ηπειρος» (brand name) και καθιέρωσή του ως «προορισμού 4 εποχών».
- Ανάπτυξη, ενίσχυση και οργάνωση εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ειδικών αθλητικών δραστηριοτήτων, άμεσα συνυφασμένων με τους πλούσιους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους.
- Προστασία, ορθολογική διαχείριση, αξιοποίηση και προβολή του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος, σε συνάρτηση με την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (υδάτινο δυναμικό, δασικός πλούτος, υπολείμματα αγροτικών εκμεταλλεύσεων κ.λπ.).
- Ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς ως προωθητικού παράγοντα της τοπικής οικονομίας.
- Επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο, η οποία θα οδηγήσει στην ενθάρρυνση της δημιουργίας νέων προϊόντων, διαδικασιών και υπηρεσιών.
- Ανάδειξη της Ηπείρου σε κέντρο αναφοράς υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής μέριμνας για όλη τη Δυτική Ελλάδα και τα Βαλκάνια.
- Βελτίωση υποδομών, κυρίως στους τομείς των βασικών οδικών αξόνων, της διαχείρισης λυμάτων και αποβλήτων, καθώς και του εκσυγχρονισμού των παρωχημένων και ανεπαρκών υποδομών στον αγροτικό τομέα (εγγειοβελτιωτικά έργα, αγροτικός εξηλεκτρισμός κ.λπ.).
- Αξιοποίηση της γεωστρατηγικής θέσης της, με στόχο τη βελτίωση του ισοζυγίου στη διαπεριφερειακή και διασυνοριακή οικονομική δραστηριότητα.
- Αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας, με βελτίωση της λειτουργίας των υπηρεσιών και των οργάνων της, επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού και ανάπτυξη της υλικοτεχνικής υποδομής της.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΚΤ

Α. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Με δεδομένο ότι η εύρεση εργασίας είναι ο ασφαλέστερος τρόπος εξόδου από τη φτώχεια για τα άτομα που μπορούν να εργαστούν, η Περιφέρεια επιθυμεί να σχεδιάσει το δικό της Πρόγραμμα και για την απασχόληση.

Οι σημαντικότερες παρεμβάσεις για την καταπολέμηση της ανεργίας βρίσκονται στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, κυρίως στους τομείς που αποτελούν συγκριτικά πλεονεκτήματα:

- ο αγροτικός τομέας και η μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων,
- η βιομηχανία της εμπειρίας συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού , πολιτισμού και της δημιουργικής βιομηχανίας ,
- η Υγεία και ευεξία.

Συμπληρωματικά, μέσω του ΕΚΤ, προτείνεται:

Α. Μεγάλης χρονικά διάρκειας απασχόληση - θα μπορούσε να είναι τριετής με την δημιουργία κατάλληλου θεσμικού πλαισίου-, για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας σε νέους ανέργους μέχρι 35 ετών στον ιδιωτικό κυρίως τομέα αλλά και σε δημόσιους φορείς μέσω κοινωφελούς εργασίας στον μη ανταγωνιστικό τομέα της οικονομίας .

Β. Παράλληλα, θα γίνει αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων και αναβάθμιση του εργατικού δυναμικού με νέες δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων και όλων των κατηγοριών των ανέργων, ενσωματώνοντας τεχνολογικές / ψηφιακές δεξιότητες και νέα πρότυπα οργάνωσης της εργασίας ώστε να επιτύχουμε αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας της Περιφέρειας και νέες θέσεις εργασίας.

Γ. Με σκοπό την τόνωση της επιχειρηματικότητας και τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων θεωρείται σημαντική η λήψη πλέγματος δράσεων με υπηρεσίες συμβουλευτικής υποστήριξης και καθοδήγησης, δικτύωσης μεταξύ φορέων, επιδότησης των ασφαλιστικών εισφορών σε νέους επιχειρηματίες .

Δ. Για την υλοποίηση της στρατηγικής μας απαιτείται η δημιουργία ενός συστήματος πρόβλεψης και υποβοήθησης της απασχόλησης με δομές και εργαλεία στην Περιφέρεια, που θα συνεργάζεται με άλλους φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και θα παρέχουν υπηρεσίες συμβουλευτικής και προσανατολισμού για την ενίσχυση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας.

Β. ΦΤΩΧΕΙΑ (ΕΚΤ & ΕΤΠΑ)

Η χάραξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής πολιτικής για την καταπολέμηση των φαινομένων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού έχει ως στόχο την κοινωνική ευημερία όλων των πολιτών, η οποία επιτυγχάνεται με την εξασφάλιση ισότιμων ευκαιριών για αξιοπρεπή διαβίωση και ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία, ισότιμη πρόσβαση στην υγεία, την εκπαίδευση και την εργασία καθώς και ενδυνάμωση των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας για όλες τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

Όσον αφορά τη φτώχεια οι παρεμβάσεις θα εστιάσουν στους παρακάτω τομείς:

Α. Παροχή κοινωνικών υπηρεσιών φροντίδας για τις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες συμπεριλαμβανομένων και υπηρεσιών υγείας που θα εστιάζουν στην πρόληψη μέσω της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, στην προσιτή υγειονομική περίθαλψη, στην ψυχική υγεία και σε υλοποίηση πλέγματος δράσεων για κοινωνικές υπηρεσίες που θα διευκολύνουν άτομα να εισέλθουν στην αγορά εργασίας όπως δομές για τη φύλαξη παιδιών, παροχή φροντίδας σε ηλικιωμένους και άτομα με χρόνια νοσήματα, ξενώνες για υποστηριζόμενη διαβίωση, υγεία κατ'οίκον και προγράμματα προστασίας της δημόσιας υγείας. Δημιουργία κοινωνικών δικτύων για τη φτώχεια.

Β. Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα με κινητοποίηση των τοπικών φορέων και ανάληψη δράσεων με στόχο την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την

καταπολέμηση της φτώχειας. Προβλέπεται η υλοποίηση ολοκληρωμένου χαρακτήρα δράσεων για αναβάθμιση προσόντων και δεξιοτήτων των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, δικτύωσεις, εκστρατείες ενημέρωσης και παροχή κίνητρων στους επιχειρηματίες για απασχόληση ατόμων ευπαθών ομάδων.

Γ. Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων με δημιουργία και ανάπτυξη Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων, και υποστηρικτικών προς αυτές υπηρεσιών. Στήριξη της κοινωνικής καινοτομίας με έμφαση στην ενίσχυση της δικτύωσης μεταξύ επιχειρήσεων, κοινωνικών εταίρων, Δημόσιων υπηρεσιών και Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Δ. Η Ποιότητα της κοινωνικής πολιτικής επιβάλλει την καθιέρωση Ολοκληρωμένου Συστήματος Κοινωνικής Προστασίας, το οποίο θα λειτουργεί ως Ολοκληρωμένο Δίκτυο παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και θα διασυνδέσει όλες τις κοινωνικές υπηρεσίες και τους φορείς παροχής κοινωνικής προστασίας, δημοσίου ιδιωτικού τομέα, και θα προωθεί και ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης με την δημιουργία τοπικών δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης. Απαιτείται η απασχόληση ανθρώπινου δυναμικού σε οργανωμένα σχήματα (διεπιστημονικές ομάδες διαφόρων επαγγελματικών ειδικοτήτων), τα οποία θα περιλαμβάνουν τόσο κοινωνικούς επιστήμονες διαφόρων κατηγοριών, όσο και ειδικούς επαγγελματίες στον τομέα της αποκατάστασης καθώς επίσης και νοσηλευτικό και βοηθητικό προσωπικό.

Γ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΕΚΤ & ΕΤΠΑ)

Με τους θεματικούς στόχους για την απασχόληση και την φτώχεια (ΘΣ 8,9), συνδέονται άμεσα οι δράσεις του θεματικού στόχου για την εκπαίδευση και τη διαβίου μάθηση (ΘΣ 10) Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης από την προσχολική ακόμη ηλικία μπορούν να συμβάλλουν στην καταπολέμηση της φτώχειας, στηρίζοντας την κοινωνική άνοδο του ατόμου.

Όσον αφορά την εκπαίδευση οι παρεμβάσεις θα εστιαστούν στους εξής τομείς :

Α. Υποδομές στον τομέα της εκπαίδευσης που θα αφορούν την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση με τη δημιουργία πρότυπων σχολικών μονάδων πλήρως εξοπλισμένων, σύμφωνα με τεκμηριωμένες ανάγκες, την τριτοβάθμια εκπαίδευση με τη δημιουργία φοιτητικών εστιών για φοιτητές με χαμηλά εισοδηματικά κριτήρια, τη δημιουργία θεματικών εργαστηρίων ανά σχολή ή τμήμα και τον εξοπλισμό αυτών.

Β. Βελτίωση της πρόσβασης στη δια βίου μάθηση, έτσι ώστε να διευκολύνεται η μετακίνηση των εργαζομένων σε τομείς υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και αναπτυσσόμενα επαγγέλματα. Στοχευμένες προσεγγίσεις πρέπει να γίνουν σε πιο ευάλωτους εργαζομένους και κυρίως τα άτομα με χαμηλή ειδίκευση, τους ανέργους, τους εργαζομένους μικρότερης και μεγαλύτερης ηλικίας και διάφορες μειονεκτικές ομάδες .

Γ. Ενίσχυση της συμβουλευτικής και του επαγγελματικού προσανατολισμού νέων ανέργων.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Οι άξονες στρατηγικής συνάδουν με τους άξονες της εθνικής στρατηγικής για την αγροτική ανάπτυξη, όπως προέκυψαν από τη διαδικασία διαβούλευσης υπό την αιγίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και εξειδικεύουν τις προτεραιότητες στην Περιφέρεια

1. Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας του αγροτοδιατροφικού τομέα

- Παραγωγή πιστοποιημένων αγροτικών προϊόντων και τροφίμων
- Βελτίωση της ηλικιακής σύνθεσης του αγροτικού πληθυσμού
- Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας - ενσωμάτωση καινοτομίας και αποτελεσμάτων εφαρμοσμένης έρευνας στην αγροτική παραγωγή

- Προώθηση συνεργατικών σχημάτων μεταξύ παραγωγών και μεταξύ αγροτικών εκμεταλλεύσεων και μεταποιητικών μονάδων
  - Βελτίωση της οργάνωσης της αλυσίδας τροφίμων
2. Διαχείριση – προστασία αγροτικών οικοσυστημάτων και ορθολογική χρήση φυσικών πόρων
- Εφαρμογή πρακτικών καλλιέργειας και εκτροφής ζώων φιλικών προς το περιβάλλον
  - Διατήρηση, ενίσχυση και ανάδειξη γενετικών πόρων και βιοποικιλότητας των αγροτικών οικοσυστημάτων
  - Ορθολογική χρήση φυσικών πόρων και αποδοτικότερη χρήση εισροών
  - Αξιοποίηση βιομάζας, υπολειμμάτων και υποπροϊόντων αγροτικής παραγωγής
3. Ενίσχυση της ελκυστικότητας της υπαίθρου
- Αναβάθμιση βασικών υποδομών και παροχής υπηρεσιών στον πληθυσμό της υπαίθρου – βελτίωση ποιότητας ζωής
  - Προστασία και ανάδειξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος
  - Διατήρηση και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς
  - Προώθηση της συμπληρωματικής απασχόλησης του πληθυσμού (τουρισμός, βιοτεχνία, κοινωνική οικονομία)

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Η αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας που εκφράζεται με αναπτυξιακές πρωτοβουλίες και δράσεις, έχει την δυνατότητα να αναζητήσει χρηματοδότηση:

- από ιδίους εθνικούς, τοπικούς πόρους, (περιλαμβάνει μη-επιλέξιμες από την Πολιτική Συνοχής δράσεις, αξιοποιεί τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και τις αποκρατικοποιήσεις καθώς και προσελκύει ιδιωτικές επενδύσεις)
- από το νέο ΕΣΠΑ και το σύνολο των ΕΔΕΤ, (περιλαμβάνει τις τομεακές αναπτυξιακές πολιτικές)
- από το νέο ΕΣΠΑ και ιδίως από το ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και Ταμείο Συνοχής, (περιλαμβάνει την περιφερειακή αναπτυξιακή πολιτική -ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020)
- από μόχλευση της πρωτοβουλίας σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο, (που ενισχύσει την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα, προσδίδει προστιθέμενη αξία σε προϊόντα και υπηρεσίες και υλοποιήσει το όραμα για μια ευέλικτη, πολυσυλλεκτική και εξωστρεφή οικονομία με διακριτή τοπική ταυτότητα και προοπτική αυτοτροφοδοτούμενης ανάπτυξης).

Η Περιφέρεια Ηπείρου κατατασσόμενη στις «λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες», οδηγείται σε συγκεκριμένα ποσοστά «θεματικής συγκέντρωσης» μιας σειράς επιμέρους κατηγοριών Θεματικών Στόχων & Επενδυτικών Προτεραιοτήτων καθώς και πόρων μέσα σε αυτές.

Η θεματική συγκέντρωση στη χρηματοδότηση του ΕΚΤ - ποσοστό 60% πόρων πρέπει να επικεντρωθεί ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα σε μέχρι 4 «κύριες» επενδυτικές προτεραιότητες του ΕΚΤ που θα επιλεγούν - και η θεματική συγκέντρωση ΕΤΠΑ - ποσοστό 50% των πόρων που πρέπει να επικεντρωθεί στους Θεματικούς Στόχους 1 έως 4.

Σύμφωνα με τα δεδομένα του κειμένου του ΣΕΣ για την Ήπειρο

- οι πόροι του ΕΤΠΑ ανέρχονται σε 232.004.598 €
- οι πόροι του ΕΚΤ (αποκλειστικά Θεματικός Στόχος 9) ανέρχονται σε 35.012.393 €
- εκχωρούνται 24.772.717 € (χρηματοδότηση Ε.Ε.) από το Ταμείο Συνοχής
- στις 13 Περιφέρειες θα εκχωρηθεί από το Τομεακό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης η διαχείριση περίπου 30% των πόρων του Αγροτικού Ταμείου

Β. ΜΑΘΗΜΑΤΑ -ΑΣΤΟΧΙΕΣ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Τα μονοταμειακά προγράμματα κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο δημιούργησαν δυσκολίες στην αντιμετώπιση προκλήσεων τοπικού και περιφερειακού χαρακτήρα, καθώς απέκλεισε από τα ΠΕΠ παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται από άλλα Ταμεία όπως το γεωργικό και το Ταμείο της αλιείας. Κατά την νέα προγραμματική περίοδο θα επιτευχθεί πλέον ολοκληρωμένη προσέγγιση των παρεμβάσεων, σε επίπεδο Περιφέρειας, μέσω των πολυταμειακών προγραμμάτων, με αποτελεσματικότερο συντονισμό των Ταμείων, ώστε να επιτυγχάνονται οι απαιτούμενες συνέργειες μεταξύ ειδικότερων πολιτικών.

Σε ότι αφορά τα διαχειριστικά ζητήματα, απαιτείται απλοποίηση των συστημάτων, μείωση της γραφειοκρατίας και μείωση του διαχειριστικού κόστους.

Υπήρξαν προβλήματα υλοποίησης, διαχείρισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης του Προγράμματος που σχετίζονται με το σύστημα των εκχωρήσεων και τον κατακερματισμό διαχειριστικών αρμοδιοτήτων. Κρίθηκε αναγκαία η ενίσχυση των διαδικασιών αλληλοενημέρωσης και συντονισμού μεταξύ όλων των φορέων που εμπλέκονται στον προγραμματισμό και στην υλοποίηση παρεμβάσεων. Όσον αφορά στους δείκτες, εμφανίσθηκε ακαταλληλότητα ορισμένων από τους ποσοτικούς δείκτες, απουσία χρησιμων δεικτών για την πληρέστερη αποτύπωση των παρεμβάσεων, τιμών βάσης και στόχου.

Οι βασικές αρχές, που σύμφωνα με το ΣΕΣ θα διέπουν το σύστημα διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων στην νέα περίοδο, αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για την επιτυχή εφαρμογή της αναπτυξιακής στρατηγικής.

- Η Ανεξαρτησία των Αρχών Διαχείρισης και πιστοποίησης από τη οργανωτική δομή του Δημοσίου, με ουσιαστική δικαιοδοσία ως προς τα καθήκοντα διαχείρισης του προγράμματός τους θα δημιουργήσει ένα ξεκάθαρο και περισσότερο ασφαλές περιβάλλον μέσα στο οποίο οι φορείς διαχείρισης θα κινητοποιηθούν να αναλάβουν κατάλληλες πρωτοβουλίες για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των σχετικών πόρων για τα οποία θα πρέπει να «λογοδοτούν» σε ετήσια βάση, σύμφωνα με τις κανονιστικές απαιτήσεις.
- Η ενίσχυση του ρόλου των διαχειριστικών αρχών με μεταφορά αποφασιστικών αρμοδιοτήτων (πχ ένταξη και απένταξη πράξεων), οι οποίες θα βασίζονται σε σαφώς προσδιορισμένα από την Επιτροπή Παρακολούθησης του οικείου προγράμματος κριτήρια, το λιτό και αποτελεσματικό Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου, συνδεδεμένο με το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα καθώς και η περαιτέρω απλούστευση και τυποποίηση των διαδικασιών διαχείρισης και ελέγχου, με την συστηματική οριζόντια υποστήριξης των ΔΑ με πολλαπλά εργαλεία (νομική υποστήριξη, helpdesk, τηλεκπαιδεύσεις, επί τόπου υποστήριξη)

Σε ότι αφορά στην ικανότητα των Δικαιούχων να υλοποιούν τα συγχρηματοδοτούμενα έργα/δράσεις, η εμπειρία των τελευταίων ετών έχει δείξει ότι υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις που πρέπει να αντιμετωπισθούν και ότι η κατάσταση τους ως προς το θέμα αυτό ποικίλει σε σημαντικό βαθμό. Ως εκ τούτου, ο τρόπος βελτίωσης της απόδοσής τους ποικίλει και αυτός ανάλογα με την κατηγορία των φορέων, το είδος, το μέγεθος και το πλήθος των έργων που εκτιμάται ότι θα υλοποιήσουν, και τελικώς, ανάλογα με τον προϋπολογισμό που πρόκειται να διαχειρισθούν στην νέα προγραμματική περίοδο. Σε κάθε περίπτωση η αξιολόγηση της διαχειριστικής ικανότητας κάθε φορέα θα είναι ουσιαστική και θα καλύπτει, μεταξύ άλλων, την καταλληλότητα της οργανωτικής του δομής και την ποσοτική και ποιοτική επάρκεια της στελέχωσης και της διοίκησής του, σε ότι αφορά στην απρόσκοπτη υλοποίηση των έργων που αναλαμβάνει.

Η αποτίμηση των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων, σύμφωνα με τους θεματικούς στόχους ανάπτυξης που καθορίστηκαν για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 έχει ως εξής:

1. *Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας:* Διαπιστώνεται η αναβάθμιση του ερευνητικού περιβάλλοντος με ταυτόχρονη επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο. Αναδεικνύεται έτσι ο ρόλος της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας μέσω της κινητοποίησης του δυναμικού έρευνας συνισφέροντας στην σταδιακή αλλαγή του αναπτυξιακού μοντέλου της Περιφέρειας.
2. *Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών:* Σε περιφερειακό επίπεδο η υλοποίηση των παρεμβάσεων ΤΠΕ ακολουθεί οριζόντιες πανελλήνιες πολιτικές και δράσεις (π.χ. ενίσχυση ΜΜΕ ή/και επιστημόνων, εξοπλισμός σχολικών μονάδων – βιβλιοθηκών, κτλ).
3. *Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ), και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το ΕΤΘΑ):* Ένας σημαντικός αριθμός μεγάλων επιχειρήσεων έχει υποστηριχθεί μέσω του Επενδυτικού Νόμου, ένα εύρος μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων υποστηρίχθηκε σε περιφερειακό επίπεδο, ενώ σταδιακά αυξήθηκε το ποσοστό συμμετοχής των νέων και των γυναικών σε όλους τους τομείς της τοπικής οικονομικής δραστηριότητας. Δόθηκε η δυνατότητα ανάπτυξης Clusters και υποστηρίχθηκε η εξωστρεφής επιχειρηματικότητα. Δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες συνθήκες ανάπτυξης καινοτομικής επιχειρηματικότητας καθώς και αγοράς γνώσης και εμπειρογνομοσύνης από τους φορείς καινοτομίας. Βελτιώθηκε η περιβαλλοντική επίδοση επιχειρήσεων.

Βελτιώθηκε το οικονομικό επίπεδο καθώς και οι συνθήκες διαβίωσης, εργασίας και παραγωγής των γεωργών και των οικογενειών τους, μειώθηκε το κόστος παραγωγής, αυξήθηκε η παραγωγή προϊόντων που δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα διάθεσης, βελτιώθηκε η ποιότητά τους, διαφυλάχθηκε το φυσικό περιβάλλον. Επίσης βελτιώθηκε το επίπεδο μεταποίησης και εμπορίας των πρωτογενών γεωργικών προϊόντων συμβάλλοντας στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της προστιθέμενης αξίας τους. Στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας εκσυγχρονίστηκαν επιχειρήσεις, βελτιώνοντας τόσο την παραγωγική τους διαδικασία όσο και την διαδικασία της τυποποίησης, συμβάλλοντας στην σταδιακή αύξηση των εξαγωγικών δραστηριοτήτων τους.

4. *Ενίσχυση της μετάβασης προς την οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων σε όλους τους τομείς:* Σχεδιάστηκαν σε κεντρικό επίπεδο, χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠΑΝ ΙΙ και το ΕΠΠΕΡΑΑ και έθεταν προτεραιότητα ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της Χώρας και την ενίσχυση της αειφορίας.
5. *Προώθηση της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, της πρόληψης και της διαχείρισης του κινδύνου:* Εκτός της αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ως μέτρου προώθησης της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, υλοποιήθηκαν σημαντικές παρεμβάσεις για την αποδοτική χρήση και εξοικονόμηση των υδάτινων πόρων, την διαχείριση και προστασία δασικών οικοσυστημάτων και την διατήρηση της βιοποικιλότητας. Δεν έχει επιτευχθεί ικανοποιητική πρόοδος στον τομέα της αντιμετώπισης των κινδύνων, λόγω μη εκπόνησης ειδικών σχεδίων και έλλειψης επαρκών υποδομών.
6. *Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων:* Στο τομέα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, έχει ολοκληρωθεί το δίκτυο των ΧΥΤΑ που προβλέπονται από τον υπό επικαιροποίηση Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Απορριμμάτων. Υπολείπεται η κατασκευή των προβλεπόμενων 8 ΣΜΑ ως προς τους οποίους έχει ολοκληρωθεί η επικαιροποίηση του σχεδιασμού. Έχει ολοκληρωθεί η αποκατάσταση του συνόλου των ΧΑΔΑ. Η διαχείριση των ιατρικών αποβλήτων γίνεται αποσπασματικά, ενώ προκύπτουν σημαντικά ζητήματα με τη

διαχείριση της ιλύος από τις ΕΕΛ και των άλλων βιοαποδομήσιμων αποβλήτων. Μικρή πρόοδος έχει σημειωθεί επίσης στην διαχείριση γεωργο – κτηνοτροφικών αποβλήτων, κυρίως μέσω ενεργειακής αξιοποίησης από τον ιδιωτικό τομέα. Σε ότι αφορά τους υδατικούς πόρους, η πρόσβαση σε πόσιμο νερό, μέσω δικτύων αποκλειστικής χρήσης είναι σχετικά ικανοποιητική. Μέχρι σήμερα έχει ενταχθεί και κατασκευαστεί μεγάλος αριθμός έργων που σχετίζονται με ανακατασκευή και βελτίωση δικτύων ύδρευσης, με στόχο την αποφυγή απωλειών & διαρροών. Ωστόσο συνεχίζουν να εντοπίζονται ανάγκες τόσο σε αστικές περιοχές όσο και σε τουριστικές. Υπολείπεται επίσης η εφαρμογή των Κοινοτικών ρυθμίσεων που αφορούν στην ολοκληρωμένη διαχείριση των υδατικών πόρων σε επίπεδο υδρολογικής λεκάνης. Με χρηματοδοτήσεις του Ταμείου Συνοχής και του ΕΤΠΑ, έχουν κατασκευασθεί και συνεχίζουν να κατασκευάζονται οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων και τα δίκτυα αποχέτευσης που απαιτούνται για την κάλυψη των προτεραιοτήτων που τίθενται από την Οδηγία 91/271/ ΕΟΚ. Παράλληλα, προωθείται η κατασκευή της επέκτασης της ΕΕΛ Ιωαννίνων για την κάλυψη των αναγκών του λεκανοπεδίου ενώ χρηματοδοτείται η κατασκευή έργων αποχέτευσης σε μικρούς οικισμούς που βρίσκονται πλησίον ευαίσθητων αποδεκτών και σημαντικών υδάτινων οικοσυστημάτων. Τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί ουσιαστική πρόοδος στην προστασία και ανάδειξη της πλούσιας πολιτισμικής κληρονομιάς, εστιάζοντας κυρίως σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, μουσεία και στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Περιορισμένες υπήρξαν οι παρεμβάσεις για την ανάδειξη των ιστορικών κέντρων των πόλεων. Όσον αφορά στο φυσικό περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα, έχουν θεσμοθετηθεί 5 ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες και έχουν συσταθεί 5 φορείς διαχείρισης. Απαιτείται έγκριση των σχεδίων διαχείρισης των προστατευόμενων εμβληματικών οικοσυστημάτων. Το αστικό δίκτυο της Ηπείρου, παρουσιάζει, μετά την ολοκλήρωση βασικών υποδομών και έργων μεταφορών, μεγάλο διαπεριφερειακό ρόλο και εμβέλεια.. Στο πλαίσιο του ΕΠ ΘΣΗ 2007-2013 υλοποιούνται 4 προγράμματα ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα της Περιφέρειας.

7. *Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών:* με την Εγνατία οδό, την έναρξη κατασκευής της Ιόνιας οδού (Τμήμα Αντίρριο – Ιωάννινα) καθώς και την ένταξη παρεμβάσεων για τη σύνδεση αστικών και τουριστικών κόμβων με την Εγνατία οδό επιτεύχθηκε σημαντική άρση της γεωγραφικής απομόνωσης, γεγονός που θα ενισχυθεί ακόμη περισσότερο με την ολοκλήρωση των παραπάνω παρεμβάσεων. Έχουν υλοποιηθεί και υλοποιούνται οδικά έργα τα οποία συμβάλλουν στη βελτίωση του εθνικού, επαρχιακού και τοπικού οδικού δικτύου, στην ενίσχυση της προσπελασιμότητας στις ορεινές και παραμεθόριες περιοχές και στη βελτίωση της οδικής ασφάλειας. Έργο μεγάλης σημασίας για την Ήπειρο είναι το Λιμάνι της Ηγουμενίτσας, που πρόκειται να ενισχύσει σημαντικά την προσπελασιμότητα της ευρύτερης περιοχής και τη θέση του Λιμένα στο ευρύτερο σύστημα μεταφορών της Αδριατικής – Ιονίου.
8. *Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων:* υλοποιήθηκε μέσα από μια σειρά παρεμβάσεων του ΕΠ της Περιφέρειας και του Τομεακού Προγράμματος. Κυρίαρχα ζητήματα της στρατηγικής αποτέλεσαν: η πρόληψη της ανεργίας και ιδιαίτερα της μακροχρόνιας ανεργίας / η στήριξη και προώθηση του ανέργου στην απασχόληση / η προώθηση της ισότητας των ευκαιριών για όλους και ιδιαίτερα για τους νέους και τις γυναίκες /η αναβάθμιση των προσόντων των εργαζομένων. Η στρατηγική αυτή εξειδικεύτηκε με τη δημιουργία δομών / την υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης και συμβουλευτικής για ανέργους και επιχειρήσεις /τη στήριξη επιχειρήσεων για την πρόσληψη ανέργων /την επιχορήγηση ανέργων για την ίδρυση μικρών επιχειρήσεων.

9. *Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας:* Για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας δραστηριοποιήθηκαν πλήθος φορέων Κεντρικών και Περιφερειακών καθώς και Μ.Κ.Ο. Υλοποιήθηκαν προγράμματα για τη Εκπαίδευση – Ένταξη ευπαθών ομάδων. Όσον αφορά τουςτσιγγάνους έγιναν μετεγκαταστάσεις καταυλισμών για 190 άτομα. Από φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Περιφέρειας μέσω προγραμμάτων, παρέχονται υπηρεσίες φροντίδας κατ οίκον, οι οποίες στοχεύουν στην υποστήριξη της αυτόνομης διαβίωσης. Υλοποιούνται προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης του κοινωνικού αποκλεισμού των ευπαθών κοινωνικά ομάδων. Υλοποιήθηκαν υποδομές πρόνοιας με πρώτο πανελλαδικά «Κέντρο για την αντιμετώπιση της κρίσης των εξαρτημένων ατόμων» Σημαντική θεωρείται η λειτουργία των «Κέντρων Έρευνας και Υποστήριξης Θυμάτων Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού», τα οποία παρέχουν ιατρική, ψυχολογική, κοινωνική και νομική υποστήριξη σε θύματα βασανιστηρίων και οργανωμένης βίας, θύματα κακοποίησης και κοινωνικού αποκλεισμού
10. *Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και στη δια βίου μάθηση:* χρηματοδοτήθηκαν έργα αναβάθμισης / επέκτασης υποδομών Α' βάθμιας – Β' βάθμιας –Προσχολικής Αγωγής καθώς και σχολείων Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης ώστε όλα να λειτουργούν σε πρωινή βάρδια. Επίσης, χρηματοδοτήθηκαν δράσεις Προμήθειας Εξοπλισμού Ειδικών Σχολείων και Τμημάτων Ένταξης καθώς και δράσεις σχετικά με την αναβάθμιση και τη δημιουργία εργαστηρίων και σχολικών βιβλιοθηκών, αναβάθμιση και επέκταση των υποδομών της Γ' βάθμιας Εκπαίδευσης και προμήθεια εξοπλισμού. Μέσω του ΕΠ «Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση» υλοποιήθηκαν τουλάχιστον 86 έργα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης .
11. *Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης:* Μέσω των δράσεων της ΚτΠ έγινε προσπάθεια αναβάθμισης των Δημοσίων Υπηρεσιών για να προσαρμοσθούν στις απαιτήσεις τόσο των Κοινοτικών Πλαισίων όσο και στις ανάγκες της διοικητικής μεταρρύθμισης.

Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Σύμφωνα με το Σχέδιο Εξυγίανσης του Επιχειρησιακού Προγράμματος 2007-2013 για την Ήπειρο, 13 έργα (ΚΘΠ 45 ύδρευση, ΚΘΠ 46 λύματα, ΚΘΠ 61 ολοκληρωμένα, ΚΘΠ 78 δομές κοινωνικής πρόνοιας) προτείνονται για μεταφορά το νέο ΕΣΠΑ 2014-2020. Από αυτά, 12 έργα αντιστοιχούν στον Θεματικό Στόχο 6 «Προστασία περιβάλλοντος & προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων» ύψους 36.496.401 € συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη και 1 έργο αντιστοιχεί στον Θεματικό Στόχο 9 «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας» ύψους 5.480.000 € συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη

Δ. ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ-ΕΡΓΑ

Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ως «εμβληματικές δράσεις-έργα» όσα σχετίζονται με :

- την αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ Ηπείρου, ο οποίος στοχεύει στην προώθηση της πρόληψης, της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης με καινοτόμες δράσεις
- έργα συλλογής, μεταφοράς και επεξεργασίας λυμάτων
- την προώθηση της αγροτοβιοδιατροφικής ανάπτυξης (μπλέ-πράσινη οικονομία, πιστοποίηση)
- την δημιουργία πολιτιστικού δικτύου – σύνδεση αρχαίων Θεάτρων – επέκταση στην τουριστική βιομηχανία (ITI Θέατρα)
- την βιώσιμη αστική ανάπτυξη του Λεκανοπεδίου Ιωαννίνων

Ζ. ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η Περιφέρεια, έχοντας ως κεντρικό στόχο την *«Αξιοβίωτη, αυτοτροφοδοτούμενη & εξωστρεφή ανάπτυξη, εστιασμένη στις παραγωγικές δραστηριότητες που αποτελούν συγκριτικά πλεονεκτήματα και ενισχύουν την τοπική ταυτότητα, με σεβασμό στο περιβάλλον, την ιστορία και τον πολίτη»* και στρατηγικούς στόχους που αφορούν στην

- προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης
- αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητάς
- βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες
- ορθολογική διαχείριση και αξιοποίηση των οικονομικών πόρων

προσδοκά και εστιάζει όχι την «κατανάλωση χρηματοδοτικών πόρων» αλλά στη μέγιστη δυνατή απορρόφηση των διαθέσιμων κονδυλίων σε στοχευμένες δράσεις που επιτυγχάνουν το βέλτιστο πρακτικό αποτέλεσμα για την ουσιαστική πρόοδο της περιοχής.

Βασική στόχευση είναι η Ανάπτυξη, η οποία έχει προαπαιτούμενα,

- τη βελτίωση και ολοκλήρωση των βασικών υποδομών
- την άρση του κλίματος αβεβαιότητας
- τη μόχλευση κεφαλαίων για ιδιωτικές επενδύσεις
- τον προσανατολισμό της παραγωγικής δομής σε διεθνώς εμπορεύσιμα προϊόντα και υπηρεσίες, με έμφαση στον πρωτογενή τομέα και στην τουριστική ανάπτυξη

Το αναπτυξιακό όραμα για την Ήπειρο συνάδει και ακολουθεί τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της Ελλάδας του 2020 που αποβλέπει *«στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρεφή, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης»*.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΗΠΕΙΡΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΠΟΣΩΝ
(Σύμφωνα με τα δεδομένα της 3^{ης} εγκυκλίου)

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
1 - Ενίσχυση έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας	1.1 - Ενίσχυση υποδομών έρευνας και καινοτομίας	7.881.115,63
	1.2 - Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία	
2 – Ενίσχυση της πρόσβασης σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ)	2.1 - Επέκταση ανάπτυξης ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων	7.881.115,63
	2.2 - Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ και του ηλεκτρονικού εμπορίου	
	2.3 - Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, μάθηση, ένταξη, πολιτισμό και υγεία	
3 – Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ	3.1 - Προαγωγή της επιχειρηματικότητας (ενίσχυση δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων)	23.643.345,83
	3.2 - Ανάπτυξη και εφαρμογή νέων επιχειρηματικών μοντέλων	
	3.3 - Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών	
	3.4 - Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ για ανάπτυξη σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές και συμμετοχή σε διαδικασίες καινοτομίας	
4 – Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα	4.1 - Προαγωγή της παραγωγής και διανομής ενέργειας προερχόμενης από ανανεώσιμες πηγές	20.764.901,84
	4.2 - Προαγωγή της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε επιχειρήσεις	
	4.3 - Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε δημόσιες υποδομές και στον τομέα της στέγασης	
	4.4 - Προαγωγή στρατηγικών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, ιδίως σε αστικές περιοχές	
	4.5 - Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα	

	4.6 - Προώθηση της χρήσης συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού με υψηλή απόδοση	
5 - Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή	5.1 - Στήριξη επενδύσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	27.427.653,17
	5.2 - Προαγωγή επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης καταστροφών	
6 – Διατήρηση και προστασία περιβάλλοντος και προαγωγή αποδοτικής χρήσης των πόρων	6.1 - Επενδύσεις στο τομέα των αποβλήτων	27.427.653,17
	6.2 - Επενδύσεις στον τομέα των υδάτων	
	6.3 - Διατήρηση, προστασία, προαγωγή και ανάπτυξη φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	
	6.4 - Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και του εδάφους και προαγωγή των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων	
	6.5 - Ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και την ανάπλαση των πόλεων	
	6.6 - Προώθηση καινοτόμων τεχνολογιών για τη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος και την αποδοτικότερη χρήση των πόρων	
	6.7 - Στήριξη της βιομηχανικής μετάβασης προς μια οικονομία με αποδοτική χρήση των πόρων, προώθηση πράσινης ανάπτυξης, οικολογικής καινοτομίας και διαχείρισης περιβαλλοντικών επιδόσεων	
7 – Προαγωγή των βιώσιμων μεταφορών και εξάλειψη των σημείων συμφόρησης σε υποδομές βασικών δικτύων	7.1 - Στήριξη ενός πολυτροπικού ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου μεταφορών (επενδύσεις στο δίκτυο ΔΕΔ-Μ)	92.131.097,23
	7.2 – Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας (σύνδεση δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων στην υποδομή ΔΕΔ –Μ)	
	7.3 – Ανάπτυξη και βελτίωση συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον	
	7.4 – Ανάπτυξη και αποκατάσταση συνεκτικών και διαλειτουργικών συστημάτων σιδηροδρόμων	
	7.5 – Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης και ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού	
9 – Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και διακρίσεων	9.1 – Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και τις κοινωνικές υποδομές και βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα ΕΤΠΑ	17.579.515,49

	9.2 – Παροχή στήριξης για φυσική, οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση υποβαθμισμένων κοινοτήτων εντός αστικών και αγροτικών περιοχών ΕΤΠΑ	
	9.3 – Παροχή στήριξης για κοινωνικές επιχειρήσεις ΕΤΠΑ	
	9.4 – Επενδύσεις στα πλαίσια τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (CLLD) ΕΤΠΑ	
	9.5 – Προώθηση της ενεργού κοινωνικής ένταξης ΕΚΤ	
	9.6 – Ανάπτυξη ικανοτήτων για τους φορείς που παρέχουν εκπαίδευση, δια βίου μάθηση, κατάρτιση και απασχόληση και κοινωνικές πολιτικές ΕΚΤ	35.727.423,87
10 – Επενδύσεις στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση και ανάπτυξη υποδομών δια βίου μάθησης	10.1 – Επενδύσεις για την ανάπτυξη υποδομών στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, την επαγγελματική κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση	17.579.515,49
	ΕΤΠΑ	242.315.913,48
	ΕΚΤ	35.727.423,87
	ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ Ε.Π.	278.043.337,35
	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	25.873.726,64
	ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ ΓΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	303.917.063,99

